

Betreft: Hersteloperatie Kinderopvangtoeslagenaffaire Drechtsteden

Geachte ...,

Met deze brief wordt u geïnformeerd over de afhandeling in de Drechtsteden van de hersteloperatie inzake de kinderopvangtoeslagenaffaire door de Sociale Dienst Drechtsteden.

Aanleiding en doel

Duizenden ouders in Nederland zijn getroffen door de problemen met kinderopvangtoeslag. De Belastingdienst/Toeslagen compenseert hen daar financieel voor. Maar voor wie in de problemen is geraakt is dat niet altijd voldoende. Er kunnen bijvoorbeeld problemen zijn ontstaan rondom huisvesting, schulden, inkomen, zorg en de opvoeding van kinderen.

Staatssecretaris Van Huffelen, verantwoordelijk voor Toeslagen, heeft daarom de gemeenten gevraagd om die ouders over de volle breedte hulp te bieden. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft met staatssecretaris Van Huffelen sinds juni 2020 het gesprek gevoerd over de randvoorwaarden waaronder gemeenten de benodigde ondersteuning aan de gedupeerde ouders kunnen bieden. VNG en Belastingdienst/Toeslagen hebben op 28 september 2020 een akkoord bereikt om ondersteuning te bieden aan gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire (zie: <https://vng.nl/artikelen/ondersteuning-gedupeerde-ouders-kinderopvangtoeslagenaffaire>).

Het Hulpteam Toeslagen Drechtsteden

Voor de Drechtsteden is binnen de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) het Hulpteam Toeslagen opgezet om de door de Belastingdienst gedupeerde inwoners direct concrete hulp te bieden. Dit Hulpteam helpt momenteel circa 250 burgers actief om hun leven weer op de rit te krijgen. Dit betreft brede ondersteuning op het gebied van huisvesting, schulden, inkomen, zorg en de opvoeding van kinderen.

Het Hulpteam bestaat uit 6 regisseurs toeslagen die directe ondersteuning en begeleiding bieden aan de inwoner. Zij regisseren de hulp en zorgen dat er geen belemmeringen optreden in de hulpverlening door de diverse regelingen, organisaties en processen. Zij zijn de vaste contactpersonen en het centrale aanspreekpunt voor de gedupeerden. De kennis en ervaring in dit team is divers; zo is er ervaring met schuldhulpverlening, maatschappelijk werk, financiële kennis en kennis van relevante wet en regelgeving onder andere op het gebied van sociale zekerheid en schuldhulp.

Het hulpteam toeslagen is binnen de SDD opgezet als een tijdelijke projectgroep. Naast de 6 regisseurs toeslagen werken in het hulpteam ook nog medewerkers mee vanuit de SDD op het terrein van schuldhulpverlening en diverse andere beleidsterreinen. Ook zijn er vanuit het hulpteam korte lijnen met de VNG.

De hersteloperatie kinderopvangtoeslagenaffaire wordt door de SDD op basis van dienstverleningsovereenkomsten per deelnemende gemeente uitgevoerd. De uitvoeringskosten komen uiteindelijk voor rekening van de Belastingdienst. Hiervoor zijn middelen aan de Drechtstedengemeenten toegekend.

Werkwijze Hulpteam Toeslagen

Om de gedupeerden goed te helpen werkt het team volgens een vaste aanpak. voor het aanbieden van hulp is het team afhankelijk van de gegevens van de Belastingdienst en de wijze waarop zij beoordelen of iemand een gedupeerde is en welk schadebedrag hierbij past. De werkwijze van de Belastingdienst en alle toetsmomenten staan uitgelegd op de site van de Belastingdienst: <https://services.belastingdienst.nl/toeslagen-herstel/overzicht-contact-met-ouders/>

Gedurende de periode dat de Belastingdienst hiermee bezig is, kan de gedupeerde al rekenen op de hulp van het Hulpteam Toeslagen. Zoals hierboven aangegeven deelt de Belastingdienst gegevens van gedupeerden met behulp van lijsten met de gemeenten. Deze lijsten vormen de basis voor de benadering van de betreffende inwoners door het hulpteam. Zodra iemand op de lijst staat neemt het hulpteam actief contact op met die inwoner, via een telefonisch contact en een brief. Ook kunnen burgers zichzelf melden bij ons hulpteam of de Belastingdienst. In de tabel hieronder staat om hoeveel gedupeerden het gaat (stand september 2021).

Gemeente	klanten benaderd	klanten bereikt	%	klanten niet bereikt	%	klanten brief (telnr onbekend)
Dordrecht	399	343	86%	56	14%	44
Alblasserdam	40	37	93%	3	5%	1
Sliedrecht	61	50	82%	11	18%	10
Papendrecht	84	75	89%	9	11%	5
H.I. Ambacht	50	45	90%	5	10%	4
Zwijndrecht	169	159	94%	10	6%	10
Buiten Drechtsteden	8	8	100%	0	0%	0
H'veld- Giessedam	17	14	82%	3	18%	2
Totaal:	828	731	89%	97	11%	76

Nadat de burgers zijn benaderd kunnen zij zelf aangeven of zij hulp van ons Hulpteam willen of niet. Ook kunnen burgers aangeven bij de Belastingdienst of zij na de lichte toets en het compensatiebedrag van dertigduizend euro verdere hulp willen of niet. Uiteraard is iedereen daar vrij in. Voor de Drechtsteden staan hieronder de aantallen burgers die aan ons hulpteam hebben aangegeven wel of geen hulp te willen:

Gemeente	Aantal klanten geen hulp	Aantal klanten wel hulp
Dordrecht	209	134
Alblasserdam	29	8
Sliedrecht	30	20
Papendrecht	39	36
H.I. Ambacht	34	11
Zwijndrecht	129	30
Buiten Drechtsteden	0	8
H'veld- Giessedam	11	3
Totaal	481	250

Overigens is het niet te verklaren waarom in bepaalde gemeenten relatief meer hulp wordt gevraagd dan in andere. Dat kan diverse oorzaken hebben.

Op basis van 250 gedupeerden die momenteel nadere hulp vragen is de huidige caseload van de 6 regisseurs toeslagen gemiddeld rond de 40 gedupeerden. Die caseload neemt toe omdat er steeds meer burgers zijn die door de veranderende landelijke regelgeving en toezeggingen opeens wel weer om hulp vragen.

Schematisch gezien verloopt de hulp vanuit het team Toeslagen Drechtsteden als volgt:

Fase	Toelichting
1. Vaststellen en/of vinden van de gedupeerden.	De basis hiervoor zijn de lijsten van gedupeerden van de Belastingdienst. Daarnaast zijn er ook zelfmelders of mensen die op een andere wijze in beeld komen als gedupeerde. Die inwoners kunnen zich bij het hulpteam melden of direct bij de Belastingdienst.

2. Eerste contact en inventarisatie	De gedupeerde wordt gebeld door de regisseur toeslagen en de problemen worden geïnventariseerd. In dit eerste contact kan de gedupeerde aangeven wel of geen hulp wil van het hulpteam Toeslagen gewenst is.
3. Maken plan van aanpak.	Voor elke gedupeerde die hulp wil wordt een plan van aanpak opgesteld op basis van een aantal leefgebieden. Te weten: 1. Wonen 2. Financiën / budgetbeheer / bewindvoering 3. Gezondheid 4. Werk / dagbesteding 5. Gezinssituatie
4. Uitvoering plan van aanpak: • doorlopend contact met inwoner, • werken aan vertrouwensband • contact met de belastingdienst.	De regisseur toeslagen begeleidt de gedupeerde gedurende de tijd dat de Belastingdienst de onderzoekt of men daadwerkelijk gedupeerde is en welke schadevergoeding hierbij hoort. Dit kan maandenlang duren.
5. Nazorg.	Vaststellen of alles is opgelost en of er nog behoefte is aan verdere ondersteuning.

Waar heeft het Hulpteam in de hulpverlening mee te maken?

De groep van de gedupeerden hebben vaak een flinke periode van onzekerheid en financiële problemen achter de rug. Het is een kwetsbare groep en het wantrouwen richting de overheid en hulpverlening is groot, ook richting het Hulpteam Toeslagen dat namens de SDD werkt.

Belangrijk is dat het Hulpteam een luisterend oor biedt, goed de situatie in kaart brengt en goed uitlegt hoe de hulpverlening in elkaar zit. Naar de gedupeerden toe moet het Hulpteam heel zorgvuldig zijn om enerzijds de verwachtingen te temperen maar anderzijds aangeven welke concrete hulp geboden kan worden.

Verder is het voortdurend schakelen met veel partijen, zoals de Belastingdienst, Wijkteams, gemeenten, deurwaarders, verzekeraars, etc. De Belastingdienst als veroorzaker van het leed en ook als hulp biedende partij aan de slachtoffers vraagt veel aandacht van het Hulpteam Toeslagen. Veel werk zit in het zorgvuldig controleren van procedures en afspraken met de gedupeerden.

Ook is het woud aan regelgeving vaak belemmerend om goed hulp te bieden, of juist het ontbreken van wettelijke kaders.

Oplossen publieke schulden

Momenteel is er nog geen algehele oplossing voor het oplossen van de schuldenproblematiek van gedupeerden. Er is inmiddels een akkoord getroffen met de publieke schuldeisers voor kwijtschelding van de publieke schulden, het kwijtschelden van deze schulden is momenteel in volle gang. De vorderingen van de SDD bij de gedupeerden zijn allemaal in kaart gebracht. Behoudens de fraudevorderingen worden deze bij gewezen gedupeerden kwijtgescholden. Dit proces wordt in september 2021 uitgevoerd. Het gaat binnen de Drechtsteden om de volgende aantallen:

Vorderingen SDD bij gedupeerden	Aantal per gemeente
Alblasserdam	4
Hardinxveld-Giessendam	2
Papendrecht	8
Zwijndrecht	11
Dordrecht	41

In de schulden die gedupeerden bij de SDD hebben, maakt de SDD onderscheid in kwijtschelding tussen fraudeschulden en niet-fraudeschulden. De schulden die niet gerelateerd zijn aan fraude, zoals leningen, worden direct kwijtgescholden. De fraudeschulden worden volgens de landelijke richtlijnen in principe niet kwijtgescholden. De sociale dienst onderzoekt al deze klanten individueel. Als de fraude gerelateerd is aan de Toeslagenaffaire, zal op basis van de hardheidsclausule toch kwijtschelding verleend worden.

Oplossen private schulden en schuldenregelingen

Voor wat betreft de private schulden is het kabinet van plan om veel private schulden van gedupeerde ouders te betalen, echter is de exacte regeling nog niet vastgesteld. Dit wordt onderdeel van de Brede Schuldenaanpak samen met duidelijkheid inzake het oplossen van informele (privé) schulden.

Voor gedupeerden die zich momenteel in een lopende minnelijke (Msnp) of wettelijke schuldregeling (Wsnp) bevinden kan er wel een oplossing geboden worden. Deze trajecten kunnen beëindigd worden. Voorwaarde is wel dat het moet gaan om een bewezen gedupeerde en een reeds lopende regeling met algeheel akkoord van de schuldeisers. Het desbetreffende loket van de Belastingdienst is begin september geopend en momenteel is het beëindigen van deze trajecten in volle gang. Voor de Drechtsteden geldt dat het hierbij gaat om het beëindigen van de Msnp trajecten, bestaande uit schuldbemiddelingstrajecten en lopende saneringskredieten.

SDD en Kredietbank West Brabant

In de Drechtsteden wordt dit voor de schuldbemiddelingstrajecten uitgevoerd door de Afdeling Budgetadvies en Schuldbemiddeling van de SDD. Het beëindigen van de lopende saneringskredieten wordt uitgevoerd door de partij die voor de Drechtsteden de saneringskredieten verstrekt, de Kredietbank West Brabant. Momenteel worden de eerste aanvragen voor het beëindigen van de lopende schuldbemiddelingen voorbereid voor het indienen bij de Belastingdienst. De Belastingdienst besluit binnen vier weken op een ingediende aanvraag en zal na dit besluit binnen vier weken de compensatie voor de private schuldeisers overmaken naar de gemeente om de schuldeisers uit te betalen. De publieke schuldeisers (waaronder gemeenten) schelden de schulden kwijt en zullen de compensatie hiervoor via de Belastingdienst/het Rijk ontvangen. Daarnaast worden gemeenten gecompenseerd voor het beëindigen van de schuldbemiddelingstrajecten en ontvangen zij hiervoor een forfaitaire tegemoetkoming van euro 1000 per traject. Kredietbanken ontvangen deze vergoeding niet omdat de uitvoeringskosten en het risico zijn meegerekend in het kredietbedrag en het nog openstaande kredietbedrag gecompenseerd wordt.

Inzake gedupeerden van de toeslagenaffaire in een lopend Msnp traject gaat het om de volgende aantallen:

Saneringskrediet	Aantal alle Drechtgemeenten
Gedupeerde	11
Aangemeld, wacht nog op lichte toets	9
Integrale beoordeling i.v.m. afwijzing lichte toets	3

Schuldbemiddeling	Aantal alle gemeenten
Gedupeerde	18
Aangemeld, wacht nog op lichte toets	12
Integrale beoordeling i.v.m. afwijzing lichte toets	1

Toekomst en ontwikkelingen

De hulp aan gedupeerden in de Drechtsteden zal nog zeker enkele jaren nodig zijn. Tot einde 2023 kunnen burgers zich nog als gedupeerde bij de Belastingdienst melden. Bovendien zal het nog

geruime tijd duren eer alle gedupeerden door de Belastingdienst zijn beoordeeld en de schadebedragen zijn uitgekeerd. Intussen blijft de hulpvraag groot en neemt deze ook toe.

Momenteel wordt de hulp aan ex-partners opgestart en aan de kinderen van gedupeerden. Voor deze twee groepen wordt nieuwe regelgeving opgesteld en worden landelijk afspraken gemaakt over de te verlenen hulp. Hierover zal later dit jaar meer bekend worden.

Andere toeslagen

Het kabinet kijkt momenteel ook naar mogelijke compensatie van gedupeerden van de uitvoering van de huurtoeslag, zorgtoeslag en het kindgebonden budget. Het voorstel is om hiervoor één alles omvattende compensatieregeling te ontwerpen. Deze regeling krijgt de vorm van een procentuele tegemoetkoming. In de nadere uitwerking en uitvoeringstoets wordt gekeken naar welk percentage het meest passend is. Voor meer informatie:

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/06/22/kabinet-geeft-richting-aan-voor-herstelregeling>

Tot slot is van belang op te merken, dat de Belastingdienst momenteel de gehele aanpak aan het herijken is. Dit is noodzakelijk, omdat de operatie aan de kant van het UHT (Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen) is vastgelopen door het grote aantal (mogelijk) gedupeerden dat zich heeft gemeld. De herijking kan leiden tot een ander proces om gedupeerden zo snel mogelijk goed te helpen. Onderdeel daarvan kan zijn een andere of grotere rol voor gemeenten in het proces. Naar verwachting is daar eind dit jaar meer over bekend.